

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-09-92-T
Datum: 1. novembar 2012.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Bakone Justice Moloto
sudija Christoph Flügge

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 1. novembra 2012.

TUŽILAC

protiv

RATKA MLADIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA DA SE
SVJEDOČENJE SVJEDOKA RM-088 SASLUŠA PUTEM
VIDEO-KONFERENCIJSKE VEZE**

Tužilaštvo:
g. Dermot Groome
g. Peter McCloskey

Obrana Ratka Mladića:
g. Branko Lukić
g. Miodrag Stojanović

I. PROCEDURALNI KONKTESKT I ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

1. Dana 8. oktobra 2012. godine tužilaštvo je podnijelo zahtjev u kojem traži da Vijeće naloži da se svjedočenje svjedoka RM-088 19. novembra 2012. sasluša putem video-konferencijske veze (dalje u tekstu: Zahtjev).¹ Tužilaštvo tvrdi da je u interesu pravde da se svjedočenje svjedoka RM-088 sasluša putem video-konferencijske veze iz njegove domicilne zemlje.² Tužilaštvo tvrdi da je svjedočenje tog svjedoka dovoljno značajno da bi bilo nepravično da se postupak nastavi bez njega i da se korištenjem video-konferencijske veze optuženom neće nanijeti nepravična šteta.³ Osim toga, tužilaštvo navodi da svjedok nije spreman da lično pristupi radi svjedočenja u ovom predmetu zbog toga što je zabrinut za svoju bezbjednost i svoje zaposlenje.⁴ Svjedok je izjavio da će imati "ozbiljnih problema ako bude svjedočio pred Međunarodnim sudom" i da "ne može uzeti više od jednog slobodnog dana s posla kako bi svjedočio [zbog toga što ne može da sebi dozvoli] da ostane bez plate".⁵ Na kraju, tužilaštvo tvrdi da, prema nacionalnim zakonima domicilne zemlje, Međunarodni sud ne može na drugi način primorati svjedoka da lično pristupi sudu.⁶ Osim toga, tužilaštvo traži da Vijeće zatraži od Sekretarijata da preduzme sve razumne mjere da omogući uspostavljanje video-konferencijske veze u skladu s kriterijumima navedenim u ranijoj odluci Pretresnog vijeća u predmetu *Tadić*.⁷

2. Odbrana je 22. oktobra 2012. dostavila odgovor u kojem se protivi Zahtjevu (dalje u tekstu: Odgovor).⁸ Odbrana tvrdi da svjedok ne navodi valjane razloge za svoju nespremnost da svjedoči u Haagu.⁹ Što se tiče zabrinutosti svjedoka za vlastitu bezbjednost, odbrana ističe da su svjedoku odobrene zaštitne mjere pseudonima i

¹ Zahtjev tužilaštva da se svjedočenje svjedoka RM-088 sasluša putem video-konferencijske veze, 8. oktobar 2012. godine.

² Zahtjev, par. 1, 15.

³ Zahtjev, par. 1, 11-14.

⁴ Zahtjev, par. 1, 5-6.

⁵ Zahtjev, Dodatak B.

⁶ Zahtjev, par. 1, 7-9.

⁷ Zahtjev, par. 15; *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-1-T, Odluka po zahtjevima odbrane da se pozovu i zaštite svjedoci odbrane i da svjedoče putem video-konferencijske veze, 25. juni 1996. godine, par. 22.

⁸ Odgovor odbrane na Zahtjev tužilaštva da se svjedočenje svjedoka RM-088 sasluša putem video-konferencijske veze, 22. oktobar 2012. godine.

⁹ Odgovor, par. 2, 5.

zatvorene sjednice i da se u Zahtjevu ne objašnjava zašto te mjere ne mogu da umire svjedoka koji je zabrinut za svoju bezbjednost.¹⁰ Što se tiče zabrinutosti svjedoka u vezi s finansijskom situacijom, odbrana ističe da Služba za žrtve i svjedoke Međunarodnog suda svjedocima isplaćuje naknadu za pristupanje sudu koja je, između ostalog, namijenjena pokrivanju troškova izgubljene plate, kao i to da svjedoci takođe imaju mogućnost da Sekretarijatu podnesu zahtjev za sve vanredne troškove koje su snosili.¹¹ Nadalje, odbrana tvrdi da odobravanje Zahtjeva ne bi bilo u interesu pravde, ističući da bi dolazak svjedoka u Haag bio koristan iz sljedećih razloga: (a) omogućio bi stranama u postupku da se bolje pripreme za ispitivanje; (b) omogućio bi Vijeću da stvori neposredan utisak o ponašanju svjedoka; (c) omogućio bi Vijeću da smjesta reaguje na tehničke probleme kako bi se obezbijedila ekspeditivnost postupka; i (d) učvrstio bi se utisak o ozbiljnosti postupka i spriječilo eventualno neprimjereno ponašanje svjedoka za vrijeme svjedočenja.¹² Na kraju, odbrana tvrdi da bi pravo optuženog da se suoči sa svjedokom bilo nepotrebno ugroženo kada bi Zahtjev bio odobren zbog bezlične interakcije na daljinu za vrijeme svjedočenja putem video-konferencijske veze.¹³

III. MJERODAVNO PRAVO

3. Pravilo 81*bis* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) predviđa da "na zahtjev bilo koje od strana ili *proprio motu*, sudija ili vijeće mogu, ukoliko je to u saglasnosti s interesima pravde, naložiti da se postupak odvija putem video-konferencijske veze". Prema praksi Međunarodnog suda, prilikom utvrđivanja da li je ispunjen taj kriterijum, Vijeće treba da uzme u obzir sljedeće faktore: (a) svjedok mora biti u nemogućnosti ili imati valjan razlog iz kojeg nije voljan doći na Međunarodni sud, (b) iskaz dotičnog svjedoka mora biti dovoljno značajan da bi bilo nepravično prema strani u postupku koja je podnijela zahtjev da se bez njega nastavi postupak, te (c) optuženi ne smije biti oštećen pri ostvarivanju svojeg prava da se suoči sa svjedokom.¹⁴

¹⁰ Odgovor, par. 6.

¹¹ Odgovor, par. 7.

¹² Odgovor, par. 2, 11.

¹³ Odgovor, par. 2, 12. Vijeće napominje da su dva paragrafa u Odgovoru označena brojem '12'. Ovdje se upućuje na 'drugi' paragraf 12 Odgovora, pod podnaslovom II.C.

¹⁴ *Tužilac protiv Tadića*, predmet br. IT-94-1-T, Odluka po zahtjevima odbrane da se pozovu i zaštite svjedoci odbrane i da se svjedoči putem video-konferencijske veze, 25. juni 1996. godine, par. 19; *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-T, Obrazloženje Odluke po Hitnom zahtevu Stanišićeve odbrane za video-konferencijsku vezu za svedočenje svedoka Lekovića, 4. novembar 2011. godine, par. 5; *Tužitelj protiv Gotovine i drugih*, predmet br. IT-06-

Međutim, po razmatranju svih relevantnih faktora u nekom konkretnom predmetu, a prilikom razmatranja zahtjeva za svjedočenje putem video-konferencijske veze, potrebno je na kraju utvrditi da li bi ono bilo u skladu s interesima pravde.¹⁵

IV. DISKUSIJA

4. Da bi se ispunio kriterijum za izdavanje odobrenja da se svjedočenje sasluša putem video-konferencijske veze potrebno je da utvrditi da li je saslušavanje svjedoka na taj način u interesu pravde. Treba razmotriti i konkretne okolnosti svakog zahtjeva. Vijeće je uzelo u obzir argumente strana u postupku, a razmotriće da li je zatraženo svjedočenje putem video-konferencijske veze u skladu s interesima pravde.

(a) Važnost iskaza svjedoka

5. Strane u postupku se slažu u pogledu važnosti iskaza svjedoka. Nakon što je pregledalo sažetak izjave svjedoka na osnovu pravila 65ter, Vijeće se uvjerilo da je iskaz svjedoka dovoljno važan da bi prema strani u postupku koja je podnijela zahtjev bilo nepravilno da se postupak nastavi bez njega. Ovaj faktor ide u prilog odobrenju Zahtjeva.

(b) Prava optuženog

6. Odbrana tvrdi da bi pravo optuženog da se suoči sa svjedokom bilo nepotrebno ugroženo kada bi Zahtjev bio odobren. Vijeće je ranije zaključilo da bi video-konferencijsku vezu trebalo smatrati proširenjem sudnice na mjesto u kojem se nalazi svjedok i da se takvim svjedočenjem poštuje pravo optuženog da unakrsno ispita i da se neposredno se suoči sa svjedokom i pritom prati njegove reakcije.¹⁶ Zbog toga Vijeće zaključuje da taj faktor ne ide protiv odobrenja Zahtjeva.

(c) Razlozi iz kojih svjedok nije voljan da lično svjedoči u Haagu

90-T, Obrazloženje Odluke kojom se odobrava Zahtjev tužitelja da unakrsno ispita četiri predložena svjedoka na temelju pravila 92bis i Obrazloženje Odluke da se iskazi tih svjedoka saslušaju putem video-konferencijske veze, 3. novembar 2009, (dalje u tekstu: Odluka u predmetu *Gotovina*), par. 7; Odluka po Zahtjevu tužilaštva da se svjedočenje svjedoka RM-145 sasluša putem video-konferencijske veze, 7. septembar 2012. godine (dalje u tekstu: Odluka u vezi s RM-145), par. 5.

¹⁵ Odluka u predmetu *Stanišić i Simatović*, par. 5; Odluka u predmetu *Gotovina*, par. 7; Odluka u vezi s RM-145, par. 5.

¹⁶ Odluka u vezi s RM-145, par. 6.

7. Tužilaštvo iznosi dva razloga zbog kojih svjedok nije voljan da lično svjedoči u Haagu: zabrinutost za vlastitu bezbjednost i zabrinutost zbog gubitka uslijed izostanka s posla radi svjedočenja. Što se tiče zabrinutosti svjedoka za vlastitu bezbjednost, Vijeće podsjeća da su svjedoku odobrene sveobuhvatne zaštitne mjere i da se te zaštitne mjere i dalje primjenjuju u ovom predmetu na osnovu pravila 75(F)(i) Pravilnika.¹⁷ Zbog toga nije jasno, a u Zahtjevu nije detaljnije objašnjeno, zašto bi svjedočenje u Haagu predstavljalo veću opasnost po bezbjednost svjedoka nego svjedočenje putem video-konferencijske veze. Što se tiče njegove zabrinutosti u vezi s finansijskom situacijom, Vijeće napominje da je Sekretarijat uveo postupak za nadoknadu svih novčanih gubitaka koje svjedoci pretrpe zbog svoje saradnje s Međunarodnim sudom. Vijeće se ne slaže s argumentima tužilaštva s tim u vezi i shodno tome zaključuje da razlozi zbog kojih svjedok nije voljan da lično svjedoči u Haagu ne idu u prilog odobrenju Zahtjeva.

(d) Mogućnost strana u postupku da se pripreme za ispitivanje svjedoka

8. Odbrana tvrdi da bi fizičko prisustvo svjedoka u Haagu omogućilo stranama u postupku da se bolje pripreme za njegovo ispitivanje. Mada možda postoje okolnosti koje idu u prilog tome da svjedok lično svjedoči u Haagu i tako omogući stranama u postupku da se bolje pripreme za njegovo ispitivanje, odbrana nije konkretno navela te okolnosti u vezi sa svjedokom RM-088, niti Vijeće vidi ikakav razlog za to. U takvim okolnostima, Vijeće zaključuje da taj faktor, kako navodi odbrana, ne ide protiv odobrenja Zahtjeva.

(e) Mogućnost Vijeća da ocijeni ponašanje svjedoka

9. Odbrana tvrdi da bi svjedočenje svjedoka u Haagu omogućilo Vijeću da bolje ocijeni njegovo ponašanje. S tim u vezi Vijeće podsjeća na svoj raniji zaključak da bi video-konferencijsku vezu trebalo smatrati proširenjem sudnice na mjesto na kojem se nalazi svjedok i da tehnologija koja omogućuje svjedočenje putem video-konferencijske veze na sličan način omogućuje Vijeću da posmatra ponašanje svjedoka i ocijeni vjerodostojnost i pouzdanost njegovog svjedočenja.¹⁸ Iz tog razloga Vijeće zaključuje da taj faktor ne ide protiv odobrenja Zahtjeva.

(f) Uticaj eventualnih kašnjenja iz tehničkih razloga na ekspeditivnost suđenja

¹⁷ V. Tužilac protiv Karadžića, predmet br. IT-95-5/18-PT, Odluka o zaštitnim mjerama za svjedoke, 30. oktobar 2008. godine, par. 34.

¹⁸ V. Odluka u vezi s RM-145, par. 6.

10. Odbrana tvrdi da se eventualna kašnjenja iz tehničkih razloga mogu bolje rješavati ako je svjedok prisutan u Haagu, čime se na minimum svodi eventualnu opasnost da ekspeditivnost suđenja bude dovedena u pitanje. Mada je vjerovatno istina da je zbog tehničkih problema svjedočenje putem video-konferencijske veze podložnije manjim kašnjenjima nego svjedočenje svjedoka u sudnici, iskustvo je pokazalo da bi eventualno kašnjenje bilo gotovo beznačajno i da bi njegov uticaj na pravo optuženog na pravično i ekspeditivno suđenje bio zanemariv. Iz tog razloga Vijeće zaključuje da taj faktor ne ide protiv odobrenja Zahtjeva.

(g) Predodžba koju svjedok ima o ozbiljnosti postupka

11. Odbrana tvrdi da bi se predodžba koju neki svjedok ima o ozbiljnosti postupka poboljšala kad bi on lično svjedočio u Haagu. Mada se ne može isključiti da postoje okolnosti koje idu u prilog svjedočenju svjedoka u Haagu kako bi se poboljšala njegova predodžba o ozbiljnosti postupka, nema znakova da se u vezi sa svjedokom RM-088 ta predodžba pogoršava niti Vijeće vidi ikakav razlog za to. U takvim okolnostima Vijeće zaključuje da ovaj faktor, koji navodi odbrana, ne ide protiv odobrenja Zahtjeva.

(h) Mogućnost Vijeća da sasluša iskaz svjedoka

12. Tužilaštvo navodi da Međunarodni sud nema ovlaštenje da primora svjedoka da lično svjedoči u Haagu zbog nacionalnih zakona domicilne države svjedoka. Prema riječima tužilaštva, taj faktor treba uzeti u obzir prilikom donošenja odluke o tome da li da se odobri Zahtjev. Vijeće napominje da svjedocima može izdavati naloge *subpoena* i naložiti im na taj način da svjedoče. Isto tako države imaju obavezu da sarađuju s Međunarodnim sudom na osnovu člana 29 Statuta, na primjer tako što uručuju naloge *subpoena*. Uprkos tome, osigurati nečiji dolazak u Haag, kao svjedoka ili optuženog zbog nepoštovanja suda (u slučaju da je podignuta optužnica zbog neizvršenja naloga *subpoena*), nije uvijek moguće bez praktičnih problema, a može i potrajati. Nadalje, Vijeće napominje da je svjedok i dalje spreman da pomogne Vijeću u njegovom zadatku utvrđivanja istine tako što će dati iskaz, mada samo putem video-konferencijske veze. Vijeće konstatuje da se u Zahtjevu navodi da svjedok zaista ne želi, a ne samo da mu ne bilo drago, da lično svjedoči u Haagu. Osim toga, u Zahtjevu se navodi na to da je on već napravio ustupak i promijenio svoju prvu odluku da uopšte ne svjedoči, čime je pokazao

riješenost da Vijeću da iskaz. U takvim okolnostima Vijeće zaključuje da ovaj faktor ide u prilog odobrenju Zahtjeva.

Zaključak

13. Uzimajući u obzir sve dosad navedeno, a naročito spremnost svjedoka da Vijeću da iskaz, i primajući na znanje da tužilaštvo samo izuzetno rijetko traži od Vijeća da naloži da se svjedočenje obavi putem video-konferencijske veze, Vijeće zaključuje da je u skladu s interesima pravde da naloži da svjedok RM-088 svjedoči putem video-konferencijske veze.

14. Što se tiče zahtjeva tužilaštva upućenog Vijeću da Sekretarijatu naloži da postupi u skladu s kriterijumima navedenim u odluci koju je 1996. donijelo Pretresno vijeće u predmetu *Tadić*, Vijeće smatra da takva uputa nije potrebna budući da Sekretarijat ima dovoljno iskustva i u potpunosti je sposoban da obezbijedi video-konferencijsku vezu koja ispunjava kriterijume ovog Vijeća.

IV. DISPOZITIV

10. Iz gore navedenih razloga, na osnovu pravila 81*bis* Pravilnika, Vijeće

ODOBRAVA Zahtjev;

ODBIJA zahtjev tužilaštva da naloži Sekretarijatu da postupi u skladu s kriterijumima koje je Pretresno vijeće utvrdilo 1996. u odluci u predmetu *Tadić*;

TRAŽI od Sekretarijata da bude u kontaktu s domicilnom državom svjedoka kako bi se pronašla odgovarajuća lokacija za svjedočenje putem video-konferencijske veze i da preduzme sve druge potrebne mjere kako bi obezbijedio da svjedok RM-088 19. novembra 2012. svjedoči putem video-konferencijske veze iz svoje domicilne države;

OBAVJEŠTAVA strane u postupku da će Vijeće zasjedati 19. novembra 2012. od 14:15 do 19:00 sati.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je mjerodavan tekst na engleskom.

Prijevod

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orie,
predsjedavajući

Dana 1. novembra 2012.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]